

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ FINANSAVIMO
KONTROLĖS SKYRIAUS**

**PAŽYMA
APIE 2017 METŲ POLITINIŲ PARTIJŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIŲ
PATEIKIMĄ**

2018 m. balandžio 9 d. Nr. 3-36 (1.2)
Vilnius

Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymo (toliau – PPI) 23 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad politinės partijos kiekvienais metais, ne vėliau kaip iki kovo 15 dienos, pateikia Vyriausiajai rinkimų komisijai (toliau – VRK) patvirtintą praėjusių kalendorinių metų politinės partijos finansinių ataskaitų rinkinį (balansą, veiklos rezultatų ataskaitą, finansinių ataskaitų aiškinamąjį raštą) ir valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitą, auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų, jeigu ji privaloma, bei politinės partijos narių mokesčių registracijos žurnalą.

Politinių partijų finansinės ataskaitos sudaromos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. 1K-372 patvirtintose Pelno nesiekiančių ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų buhalterinės apskaitos ir finansinių ataskaitų sudarymo ir pateikimo ir politinių kampanijų dalyvių neatlygintinai gauto turto ir paslaugų įvertinimo taisyklėse nustatyta tvarka.

2018 m. sausio 23 d. politinėms partijoms buvo išsiųstas priminimas (VRK raštas Nr. 2-116 (7.9.) dėl finansinių ataskaitų rinkinio ir kitų dokumentų pildymo ir pateikimo. Be to, apie finansinių ataskaitų rinkinio pateikimą buvo priminta elektroniniais laiškais, kviečiant politinių partijų atstovus į vasario 9 d. ir kovo 2 d. mokymus: „Narių mokesčių žurnalo pildymas ir pateikimas“ bei „Politinių partijų metinių finansinių ataskaitų pildymas ir pateikimas“.

Iki paskutinės finansinių ataskaitų rinkinių pateikimo dienos, tai yra iki 2018 m. kovo 15 d., gauta 16 finansinių ataskaitų rinkinių, dar 2 finansinių ataskaitų rinkiniai gauti paštu kovo 20 d. Politinės partijos „Profesinių sąjungų centras“ finansinių ataskaitų rinkinys VRK informacinėje sistemoje (toliau – VRK IS) patvirtintas 2018 m. kovo 15 d., išsiųstas kovo 16 d. KARTŲ SOLIDARUMO SĄJUNGOS (iki 2017 m. gruodžio 14 d. – Lietuvos pensininkų partija) finansinių ataskaitų rinkinys išsiųstas kovo 8 d. Gautas finansinių ataskaitų rinkinys nebuvo pildytas VRK IS, todėl VRK darbuotojai duomenis suvedė į VRK IS ir patvirtino.

Partija „Jaunoji Lietuva“ ir Respublikonų partija (2017 m. birželio 20 d. susijungusi su Tautininkų sąjunga) finansinių ataskaitų rinkinius VRK IS užpildė ir patvirtino iki kovo 15 d., bet iki šiol nepateikė VRK.

2018 m. kovo 20 d. politinėms partijoms buvo išsiųstas (VRK raštas Nr. 2-327 (7.9) prašymas pateikti finansinių ataskaitų rinkinių patvirtinimo, valdymo organų protokolų kopijas (ar protokolų išrašus). Iki balandžio 4 d. finansinių ataskaitų rinkinių patvirtinimo dokumentai gauti iš 18 finansinius ataskaitų rinkinius pateikusių politinių partijų, Emigrantų partija neatsakė.

Narių mokesčių registracijos žurnalus pateikė 13 partijų.

Politinė partija, per kalendorinius metus gavusi didesnę kaip 200 VMDU dydžio pajamų sumą, tai yra 164 600 Eur, privalo su audito įmone sudaryti politinės partijos patikrinimo sutartį. Auditoriaus ataskaita dėl pastebėtų faktų pateikiama VRK kartu su politinės partijos finansinių ataskaitų rinkiniu (PPI 25 straipsnio 1 dalis). Auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų turėjo pateikti ir pateikė 7 politinės partijos.

Finansinių ataskaitų rinkinius pateikusios politinės partijos

Eil. Nr.	Politinė partija	Finansinių ataskaitų rinkinio gavimo VRK data	Auditoriaus ataskaita dėl pastebėtų faktų
1.	Darbo partija	2018-03-12	2018-03-12
2.	„Drąsos kelias“ politinė partija	2018-03-14	neprivaloma
3.	Emigrantų partija	2018-03-13	neprivaloma
4.	KARTŲ SOLIDARUMO SAJUNGA (iki 2017 m. gruodžio 14 d. – Lietuvos pensininkų partija)	2018-03-20 ¹	neprivaloma
5.	Lietuvos centro partija	2018-03-13	neprivaloma
6.	Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai)	2018-03-15	neprivaloma
7.	Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga	2018-03-13	2018-03-13
8.	Lietuvos liaudies partija	2018-03-15	neprivaloma
9.	Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis	2018-03-15	2018-03-15
10.	Lietuvos rusų sąjunga	2018-03-14	neprivaloma
11.	Lietuvos socialdemokratų partija	2018-03-15	2018-03-15
12.	Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga	2018-03-15	2018-03-15
13.	Lietuvos žaliųjų partija	2018-03-12	neprivaloma
14.	Partija Tvarka ir teisingumas	2018-03-13	2018-03-13
15.	Politinė partija „Lietuvos sąrašas“	2018-03-15	neprivaloma
16.	Politinė partija „Profesinių sąjungų centras“	2018-03-20 ²	neprivaloma
17.	Politinė partija Rusų aljansas	2018-03-13	neprivaloma
18.	Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai	2018-03-15	2018-03-15
19.	Žemaičių partija	2018-03-26	neprivaloma

Pateikti finansinių ataskaitų rinkiniai, valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitos, auditorių ataskaitos dėl pastebėtų faktų paskelbti VRK interneto svetainėje. Informacija atnaujinama gavus naujai teikiamus ar patikslintus dokumentus.

¹ Paštu išsiųstas laiku, kovo 8 d.

² VRK IS patvirtintas laiku, kovo 15 d.

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2018 m. kovo 2 d. rašte Nr. (1.18) 7R-1547 „Dėl politinių partijų narių sąrašų“ pateiktas politinių partijų, kurios Teisingumo ministerijai iki 2018 m. kovo 1 d. pateikė narių sąrašus, sąrašas ir nurodyta, kad šie sąrašai atitinka PPI reikalavimus. Sąraše nurodytos 23 veikiančios politinės partijos.

Iš nurodytų politinių partijų 2017 metų finansinių ataskaitų rinkinių nepateikė: Kovotojų už Lietuvą sąjunga, Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partija, Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjunga, partija „Jaunoji Lietuva“ (yra patvirtinusi VRK IS).

2018 m. vasario 5 d. (reg. Nr. 1-216 (7.9) buvo gautas Kovotojų už Lietuvą sąjungos (toliau – KLS) paaiškinimas, kad partija jokios veiklos nevykdė, nario mokesčio nerinko, sąskaita areštuota, patalpos atimtos. Atsakant į tai (2018 m. vasario 7 d. rašto reg. Nr. 2-192 (7.9) nurodyta, kad pagal VRK turimus duomenis partija 2016 metais gavo 18,62 Eur, 2017 m. – 14,29 Eur lėšų, kurias reikėtų įtraukti į apskaitą ir nurodyti finansinių ataskaitų rinkiniuose. Atkreiptas dėmesys į tai, kad, kol politinė partija KLS yra veikianti, PPI išimčių dėl finansinių ataskaitų rinkinio nepateikimo nėra. Prašyta KLS pateikti VRK 2016 m. ir 2017 m. finansinių ataskaitų rinkinius ir politinės partijos einamosios banko sąskaitos išrašus. 2018 m. kovo 30 d. (reg. Nr. 1-680 (7.9) gautas KLS paaiškinimas, kad jokios finansinės veiklos partija nevykdė, o dėl VRK rašte nurodytų sumų 18,62 Eur ir 14,29 Eur pridėti politinės partijos einamosios banko sąskaitos išrašai, iš kurių matyti, kad lėšos nurašytos antstoliui ir valstybės įmonei Registrų centrui. Pagal KLS pateiktą informaciją partija 2016 m. ir 2017 m. finansinės veiklos nevykdė.

Respublikonų partija nuo 2017 m. birželio 20 d. reorganizuota prijungimo būdu prie Tautininkų sąjungos. Po reorganizacijos (nuo 2017 m. birželio 20 d.) Tautininkų sąjunga vadinama Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjunga. VRK 2018 m. kovo 7 d. raštu (reg. Nr. 2-281(7.9) „Dėl reorganizuotų politinių partijų finansinių ataskaitų rinkinių“ Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjungai priminė, kokius dokumentus turi pateikti buvusi Respublikonų partija ir dabartinė Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjunga. Respublikonų partija finansinių ataskaitų rinkinį VRK IS užpildė ir patvirtino iki kovo 15 d., bet iki šiol nepateikė VRK. Lietuvių tautininkų ir respublikonų sąjunga finansinių ataskaitų rinkinio iki balandžio 6 d. nepradėjo pildyti.

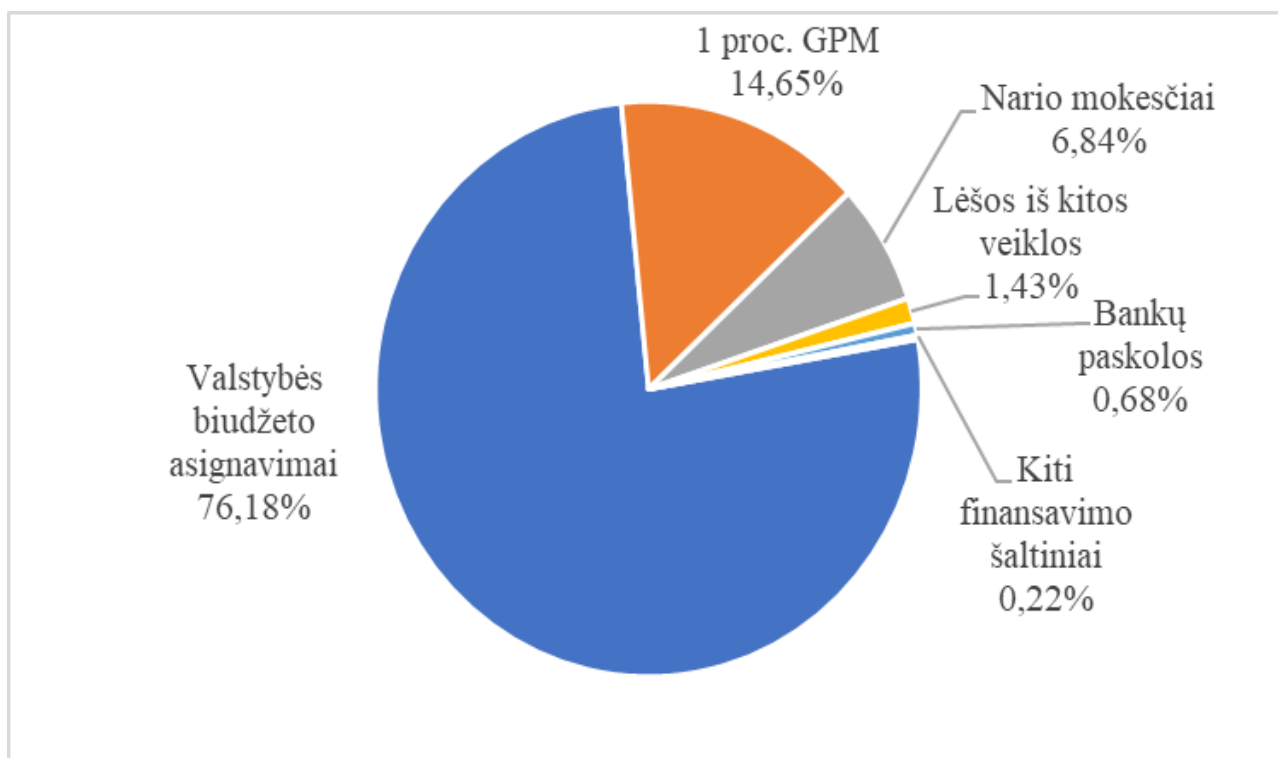
Peržvelgus pateiktus finansinių ataskaitų rinkinius, nustatyta:

1. **Dėl partijų gautų lėšų.** Aiškinamojo rašto 1 priede „Politinės partijos finansavimo šaltiniai“ iki 2017 m. balandžio 6 d. finansinius ataskaitų rinkinius pateikusios politinės partijos nurodė 2017 metais gavusios daugiau kaip 6,7 mln. Eur pajamų. Didžiausią dalį (76,18 proc.) sudaro valstybės biudžeto asignavimai.

Politinių partijų 2017 metais gautos lėšos

Eil. Nr.	Finansavimo šaltiniai	Suma, Eur	Proc.
PPĮ numatyti finansavimo šaltiniai		6 689 024,68	
1.	Valstybės biudžeto asignavimai	5 107 120,00	76,18
2.	Nuolatinio Lietuvos gyventojų savanoriškai skiriama 1 procento dydžio sumokėto metinio pajamų mokesčio dalis	982 115,53	14,65
3.	Politinės partijos nario mokesčiai	458 645,52	6,84
4.	Lėšos iš kitos veiklos	95 836,63	1,43
5.	Bankų paskolos	45 300,00	0,68
6.	Palūkanos už banko sąskaitoje esančias lėšas	7,00	0,00
Kiti finansavimo šaltiniai		15 035,46	
1.	Politinės kampanijos lėšų likučiai, gauti į politinės partijos einamąją banko sąskaitą	11 872,46	0,18
2.	Kita	3 163 ³	0,04
Iš viso		6 704 060,14	100,00

Politinių partijų 2017 metais gautų lėšų struktūra

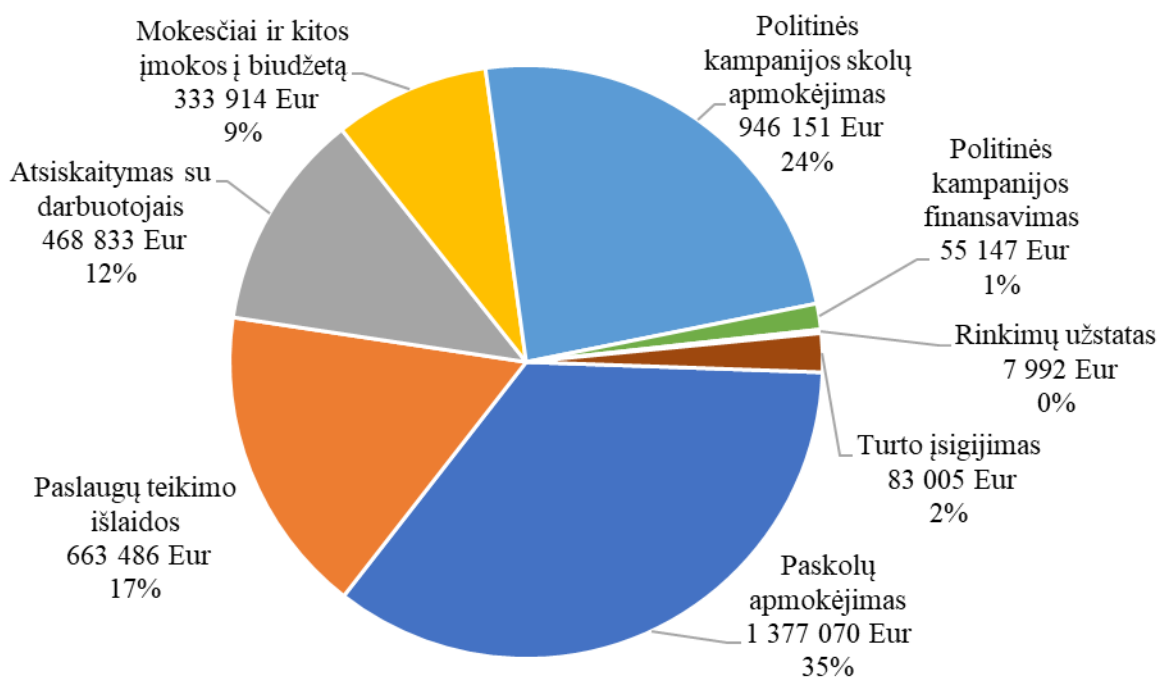
2. **Dėl valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo.** 2017 m. valstybės biudžeto asignavimai išmokėti 7 politinėms partijoms, bendra suma – 5 107 120 Eur. „Drašos kelias“ politinė partija ir Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai) 2017 metais valstybės biudžeto asignavimų negavo,

³ Manytina, kad Lietuvos centro partija neteisingai nurodė 3 163 Eur. Už apskaitą atsakingas asmuo žadėjo tikslinti.

tačiau buvo gavę anksčiau. Darbo partija nurodė, kad 2017 metais panaudojo daugiau, negu gavo valstybės biudžeto asignavimų.

Daugiausia valstybės biudžeto asignavimų 2017 metais panaudota politinių partijų paimtoms paskoloms apmokėti (34,99 proc.) ir politinių partijų politinių kampanijų skoloms apmokėti (24,04 proc.).

Politinėms partijoms skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimas

Pagal Valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo ataskaitos užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) 13.5.9 papunktį, „*Kitos paslaugos, susijusios su politinės partijos įstatuose numatyta veikla, nurodomos išlaidos paslaugoms, susijusioms su politinės partijos įstatuose numatyta veikla. Jeigu kitų paslaugų išlaidos sudaro daugiau kaip 50 procentų paslaugų teikimo išlaidų (4.6 eilutė) arba yra daugiau kaip 5 000 eurų, įterpiamos papildomos eilutės ir nurodomos konkrečios paslaugos ir išlaidos*“.

Pateiktose ataskaitose visos valstybės biudžeto asignavimus gavusios politinės partijos, išskyrus Lietuvos lenkų rinkimų akciją-Krikščioniškų šeimų sąjungą, ataskaitos 4.9.6 straipsnio „*Kitos paslaugos, susijusios su politinės partijos įstatuose numatyta veikla*“ papildomose eilutėse detalizavo išlaidas kitoms paslaugoms nuo 913,83 Eur iki 88 776 Eur. Daugiausia kitų paslaugų išlaidų nurodyta bankų, buhalterinės apskaitos, reklamos ir viešųjų ryšių, renginių organizavimo, sociologinių tyrimų (apklausų) ir konsultacijų paslaugoms:

2.1. Renginių (mokymų, sąskrydžių seminarų, kt.) organizavimo paslaugoms (85 020 Eur): Darbo partija – 44 784 Eur, Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai –

18 211 Eur, Lietuvos socialdemokratų partija – 5 911 Eur, Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis – 4 637 Eur, Partija Tvarka ir teisingumas – 8 577 Eur, „Drąsos kelias“ politinė partija – 2 500 Eur, Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai) – 400 Eur.

2.2. Reklamos (straipsnių spaudoje ir internete), viešųjų ryšių ir komunikacijos paslaugoms (37 604 Eur): Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga – 25 293 Eur, Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis – 6 719 Eur, Partija Tvarka ir teisingumas – 5 592 Eur. Šios išlaidos turėjo būti nurodytos 4.6.3 straipsnyje „Politinės reklamos gamyba ir skleidimas“, kuriame pagal Aprašo 13.5.3 papunktį nurodomos politinės reklamos gamybos ir skleidimo per televiziją, radiją, spaudoje, internetu, stenduose ir lauko ekranuose išlaidos, taip pat lankstinukų gamybos ir platinimo, reklamos ant transporto priemonių ir visuomeniniame transporte išlaidos. Partijai Tvarka ir teisingumas praėjusių metų pažymoje jau buvo skirtas pastebėjimas dėl reklamos paslaugų priskyrimo netinkamam ataskaitos straipsniui.

2.3. Buhalterinės apskaitos paslaugoms (30 384 Eur): Darbo partija – 22 784 Eur, Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga – 7 200 Eur, Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai) – 400 Eur.

2.4. Sociologinių tyrimų (apklausų) vykdymo, konsultacijų paslaugoms (29 566 Eur): Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai – 24 643 Eur, Lietuvos socialdemokratų partija – 4 923 Eur.

2.5. Bankų paslaugų mokesčiams (23 764,80 Eur): Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai – 13 884 Eur, Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis – 8 141 Eur, Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga – 997 Eur, Lietuvos socialdemokratų partija – 389 Eur, Partija Tvarka ir teisingumas – 332 Eur, Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai) – 11,80 Eur.

2.6. Narystės tarptautinėse organizacijose mokesčiai (23 089 Eur): Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai – 7 050 Eur, Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis – 16 039 Eur.

2.7. Maitinimo paslaugoms: Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai – **8 185 Eur.**

Likusių kitų paslaugų išlaidų straipsnių bendros sumos buvo mažesnės negu 5 000 Eur, bendra suma – 32 912,03 Eur.

3. Dėl gyventojų pajamų mokesčio. Valstybinė mokesčių inspekcija, atsakydama į VRK raštą, pateikė informaciją (VRK registruota 2018 m. sausio 26 d. Nr. 1-148 (7.9), kad 2017 metais 24 politinėms partijoms pervedė 989 836 Eur gyventojų pajamų mokesčio. Palyginus VMI pateiktus duomenis apie politinėms partijoms pervestas lėšas pagal gyventojų pateiktus prašymus su partijų aiškinamuosiuose raštuose pateikta informacija, neatitikimų nenustatyta.

Valstybinė mokesčių inspekcija informavo (VRK registruota 2017 m. gruodžio 12 d. Nr. 1-1718 (7.9) ir 2018 m. vasario 27 d. Nr. 1-384 (7.9), kad VMI buvo gauti mokesčių mokėtojų skundai dėl galimai neteisėtai pateiktų Prašymų pervesti pajamų mokesčio dalį vienetais,

turintiems teisę gauti paramą, ir (arba) politinėms partijoms. Taip pat informavo, kad prašymai buvo anuliuoti laiku ir parama 4 politinėms partijoms nebuvo pervesta, iš viso 244,53 Eur (Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga – 176,12 Eur (14 skundų), Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai) – 51,55 Eur (3 skundai), Darbo partija – 11,01 Eur (1 skundas), Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis – 5,85 Eur (1 skundas).

Finansinių ataskaitų rinkinius pateikusios politinės partijos gavo 982 117 Eur joms savanoriškai skirtos gyventojų pajamų mokesčio dalies. Pagal VMI informaciją lėšų iš gyventojų pajamų mokesčio (iš viso 7 719 Eur) 2017 metais gavo finansinių ataskaitų rinkinių nepateikusios politinės partijos: Lietuvos krikščioniškosios demokratijos partija – 554 Eur, Partija „Jaunoji Lietuva“ – 1 039 Eur (finansinių ataskaitų rinkinys patvirtintas VRK IS), Tautininkų sąjunga – 5 451 Eur, Kovotojų už Lietuvą sąjunga – 14 Eur ir Lietuvos socialdemokratų sąjunga – 661 Eur (jai inicijuojamas likvidavimas Registro tvarkytojo iniciatyva).

2017 metais partijos gavo mažiau gyventojų pajamų mokesčio nei 2016 metais, bet daugiau nei ankstesniais metais. Pagal pateiktus aiškinamuosius raštus 2016 metais politinės partijos gavo 1 027 796 Eur, 2015 metais – 898 231 Eur, 2014 metais – 750 610 Eur, 2013 metais – 796 927 Eur (pastarųjų metų gautos sumos litais perskaičiuotos į eurus).

4. **Dėl nario mokesčio.** 13 politinių partijų narių mokesčių registracijos žurnaluose (toliau – Žurnaluose) nurodė gavusios pajamų iš nario mokesčių. Priimta narių mokesčių bendra suma sudaro 458 645,96 Eur, tai yra 97 636,27 Eur, arba 17,55 proc., mažiau nei 2016 metais. Panašus (18 proc.) mažėjimas buvo ir 2016 metais, palyginti su 2015 metais.

2 partijos savo aiškinamuosiuose raštuose nurodė, kad 2017 metais nerinko partijos narių mokesčių, viena aiškinamojo rašto priede nurodė negavusi pajamų iš nario mokesčio.

Partijų priimti nario mokesčiai

Eil. Nr.	Politinė partija	Mokėtojų skaičius	Suma, Eur	Nario mokesčio vidutinis dydis, Eur	Narių skaičius nurodytas Aiškinamojo rašto I priede	Nario mokesčių mokėjusių narių procentas
1.	Lietuvos socialdemokratų partija	10 939	268 339,96	24,53	18 811	58,15
2.	Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai	7 586	63 546,15	8,38	14 590	51,99
3.	Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga	1 397	45 631,53	32,66	2 177	64,17
4.	Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis	2 634	40 059,37	15,21	8 066	32,66
5.	Darbo partija	966	10 434,49	10,80	15 233	6,34
6.	Lietuvos žaliųjų partija	40	9 186,99	229,67	224	17,86
7.	Lietuvos centro partija	46	6 723,50	146,16	3 972	1,16

Eil. Nr.	Politinė partija	Mokėtojų skaičius	Suma, Eur	Nario mokesčio vidutinis dydis, Eur	Narių skaičius nurodytas Aiškinamojo rašto 1 priede	Nario mokesčių mokėjusių narių procentas
8.	Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga	521	6 694,40	12,85	4 298	12,12
9.	Partija Tvarka ir teisingumas	644	5 586,80	8,68	13 254	4,86
10.	Politinė partija „Lietuvos sąrašas“	22	1 690,00	76,82	2 001	1,10
11.	Lietuvos liaudies partija	7	582,27	83,18	2 660	0,26
12.	Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai)	16	94	5,88	4 344	0,37
13.	„Drašos kelias“ politinė partija	5	76,5	15,30	2 485	0,20
	Iš viso	24 823	458 645,96	18,48	92 115	26,95

Pastebėtina, kad 2017 metais sumažėjo ne tik priimtų nario mokesčių bendra suma, bet ir mokėjusių narių skaičius (nuo 28 279 iki 24 823) bei sumokėto nario mokesčio vidurkis (nuo 19,67 Eur iki 18,48 Eur). 5 760 partijų narių sumokėjo nario mokesčių, viršijančių arba lygų vidutiniam nario mokesčio dydžiui (18,48 Eur), iš viso tokių mokesčių partijos surinko 322 301,86 Eur.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad 3 politinės partijos (2016 metais – viena) nurodė, kad nario mokesčių moka daugiau nei pusė jos narių: Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga (64,17 proc., 2016 m. – 49,11 proc.), Lietuvos socialdemokratų partija (58,15 proc., 2016 m. – 65,19 proc.) ir Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai (51,99 proc. 2016 m. – 47,01 proc.).

Daugiau nei 2 000 narių (minimalus partijos narių skaičius) mokesčių moka tik 3 partijose: Lietuvos socialdemokratų partija (10 939 nariai), Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai (7 586 nariai) ir Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis (2 634 nariai). Net 6 partijose nario mokesčius moka mažiau nei 100 narių.

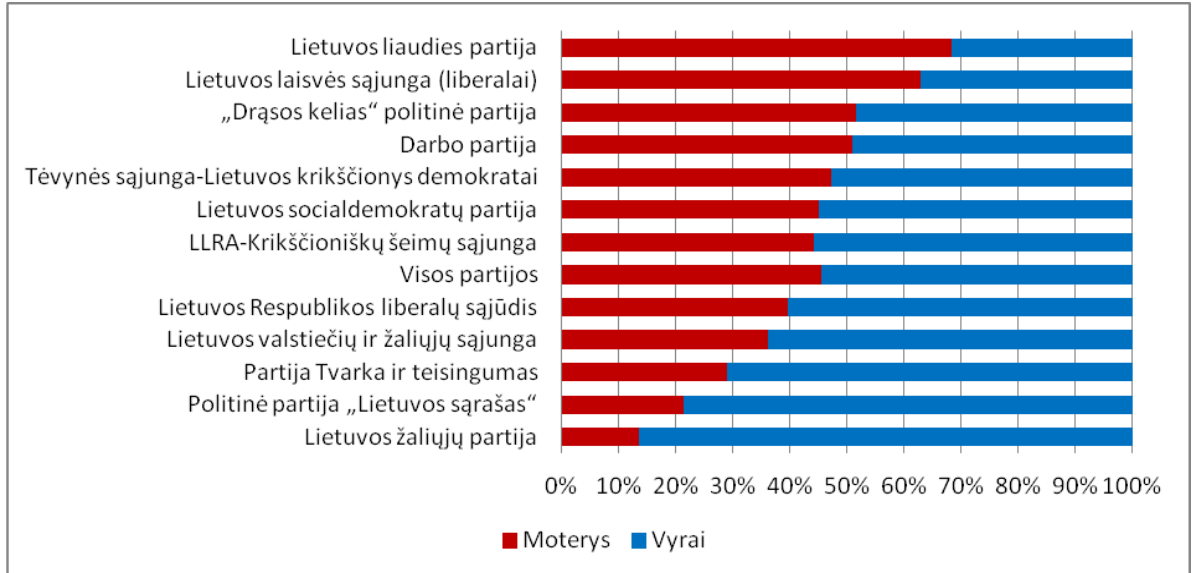
Taigi nario mokesčiai ir toliau lieka neišnaudotu finansavimo šaltiniu, ypač valstybės biudžeto asignavimų negaunančioms politinėms partijoms. Daugiausia narių mokesčių surenka asignavimus gaunančios partijos (pirmos penkios, gavusios didžiausią sumą (daugiau nei po 10 000 Eur), pirmos keturios, kuriose daugiausia narių moka mokesčius (daugiau nei 30 proc. narių ir daugiau nei 2 000 narių).

Jauniausiems nario mokesčio mokėtojams – 18 metų. Tokių narių – 5, bendra sumokėtų nario mokesčių suma – 37 Eur. Nario mokesčių (12 Eur) sumokėjo 3 šimtamečiai.

Žurnaluose partijos nurodė, kad nario mokesčių mokėjo 13 901 moteris ir 10 922 vyrai. Vyrai mokėjo didesnę nario mokesčių: vyrų sumokėto nario mokesčio vidurkis – 23,80 Eur, moterų – 14,29 Eur, bendra vyrų sumokėto nario mokesčio suma – 259 939,99 Eur, moterų – 198 705,97 Eur.

Moterys sumoka 43,32 proc. visų nario mokesčių. 4 partijos (Darbo partija, „Drąsos kelias“ politinė partija, Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai), Lietuvos liaudies partija) nario mokesčių iš moterų gauna daugiau kaip pusę mokesčių.

Moterų ir vyrų mokamo nario mokesčio santykis

PPĮ nurodyta, kad partijos narys gali sumokėti nario mokestį, neviršijantį 20 paskelbto praėjusių kalendorinių metų ketvirto ketvirčio vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio, tai yra leistinas nario mokesčio dydis 2017 metais buvo 16 460 Eur. 2017 metais nustatytas maksimalus leistinas nario mokesčio dydis nebuvo viršytas.

Partijos nurodė nepriėmusios 5 413,20 Eur nario mokesčių, iš kurių 4 981,00 Eur sugrąžino sumokėjusiems asmenims ir 432,20 Eur pervedė į valstybės biudžetą.

Didžiausias vieno nario sumokėtas mokestis siekia 6 000 Eur (Lietuvos žaliųjų partijai, 2016 metais tai pačiai partijai – 15 000 Eur). Nuo 3 000 iki 5 000 Eur buvo sumokėti du nario mokesčiai: 3 720 Eur sumokėjo Lietuvos lenkų rinkimų akcijos-Krikščioniškų šeimų sąjungos narys, 3 600 Eur – Lietuvos centro partijos narys. Nuo 1 000 iki 3 000 Eur sumokėjo 16 narių, priklausančių 5 partijoms.

Pagal PPĮ, jeigu bendra politinės partijos nario mokesčių politinei partijai suma per metus viršija 360 Eur, politinės partijos narys privalo deklaruoti savo turtą ir pajamas. Bendra politinės partijos nario mokesčio politinei partijai suma per metus negali viršyti 10 procentų politinės partijos nario deklaruotų praėjusių kalendorinių metų metinių pajamų.

2017 metais partijos nario mokesčių sumą, per metus viršijančią 360 Eur, kai politinės partijos narys privalo deklaruoti savo turtą ir pajamas, pervedė 80 politinės partijos narių (2016 metais – 171), iš viso 68 061,84 Eur. Daugiausia partijos nario mokesčių, kurių suma per metus viršija 360 Eur, surinko: Lietuvos socialdemokratų partijos 42 nariai sumokėjo 25 784,67 Eur nario

mokesčių, Lietuvos lenkų rinkimų akcijos-Krikščioniškų šeimų sąjungos 21 narys – 21 376,23 Eur, Lietuvos žaliųjų partijos 2 nariai – 7 000 Eur.

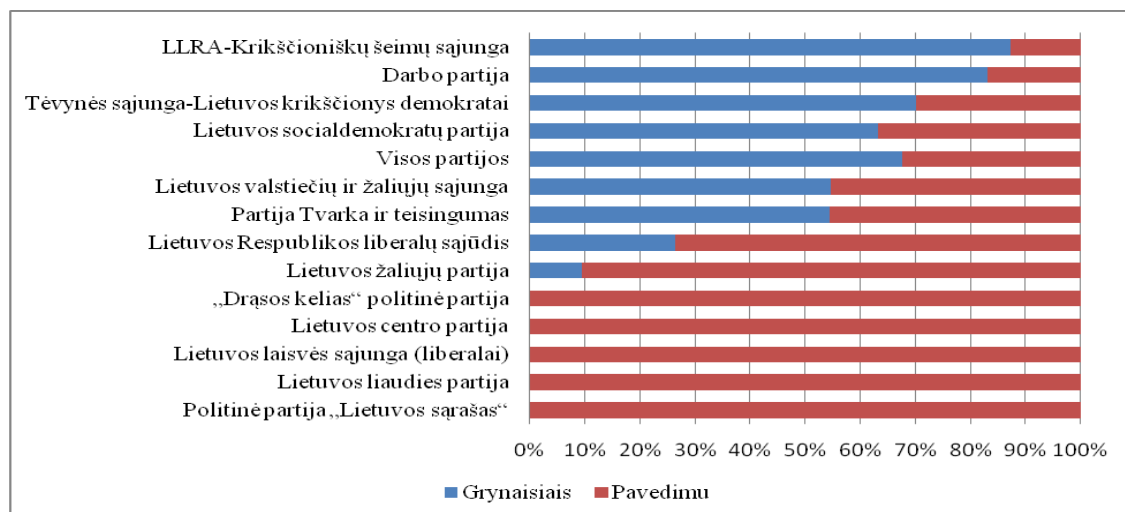
Registruojant nario mokesčius, informacinė sistema sudaro galimybę patikrinti, ar per 360 Eur per metus sumokėjęs narys yra deklaravęs pajamas ir ar jo sumokėtų nario mokesčių suma neviršija 10 procentų deklaruotų pajamų. Gavus atsakymą, nepriimtini mokesčiai nepriimti (grąžinti ar pervesti į valstybės biudžetą). Per 360 Eur sumokėjusių narių mokesčiai priimti tik iš tų narių, kurie deklaravo pajamas, ir sumokėtas nario mokestis neviršijo 10 procentų politinės partijos nario deklaruotų praėjusių kalendorinių metų metinių pajamų.

VRK, patikrinusi informacinėje sistemoje užpildytų Žurnalų duomenis, nustatė 30 atvejų – 537,44 Eur, dėl kurių gauti atsakymai iš Teisingumo ministerijos, kad asmenys, sumokėję nario mokestį, nepriklauso nurodytai partijai. Visais atvejais nurodytos pastabos, kodėl toks mokestis priimtas. Tik 11 atvejų (30,04 Eur) nurodytos nepakankamai tikslios pastabos, kad būtų galima įsitikinti šių asmenų naryste partijoje. 2016 metais buvo 206 panašūs atvejai, bendra suma – 4 878,6 Eur. 2017 metais šiais klausimais atliktas tyrimas, parengta metodinė medžiaga, surengti mokymai.

5. Dėl nario mokesčio mokėjimo grynaisiais pinigais. Daugiau nei pusę (61,23 proc.) nario mokesčių partijos gavo grynaisiais pinigais.

6 partijos daugiau nei pusę gauto nario mokesčio gavo grynaisiais pinigais: Darbo partija (8 662,26 Eur, arba 83,02 proc.), Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga (39 863,46 Eur, arba 87,36 proc.), Lietuvos socialdemokratų partija (169 593,71 Eur, arba 63,20 proc.), Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga (3 656,4 Eur, arba 54,62 proc.), Partija Tvarka ir teisingumas (3 041,82 Eur, arba 54,45 proc.), Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai (44 527,8 Eur, arba 70,07 roc.). Tik 5 partijos nurodė nario mokesčius gavę tik pavedimais: „Drąsos kelias“ politinė partija, Lietuvos centro partija, Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai), Lietuvos liaudies partija ir Politinė partija „Lietuvos sąrašas“.

Nario mokesčių mokėjimas grynaisiais pinigais ir pavedimu

Didesni nei 100 eurų mokesčiai grynaisiais sumokėti 163 atvejais, bendra suma – 39 567,94 Eur. 11 atvejų grynaisiais mokėti 500 Eur ir didesni mokesčiai, bendra suma – 11 929,94 Eur. Didžiausia grynaisiais įnešta suma – 2 170 Eur (ši mokesčių sumokėjęs asmuo nario mokesčių mokėjo grynaisiais kelis kartus, bendra suma – 3 741 Eur).

PPĮ nedraudžia nario mokesčio mokėti grynaisiais ir nenumato, kokio dydžio mokesčiai gali būti mokami grynaisiais. PPĮ 19 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad politinės partijos lėšos, gautos iš nario mokesčių, laikomos politinės partijos einamojoje banko sąskaitoje. Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad *fizinių asmenų piniginės aukos, viršijančios 290 eurų, privalo būti aukojamos tik banko pavedimu*. Didesni nei 290 Eur mokesčiai mokėti 30 kartų, bendra suma – 19 091,94 Eur.

VRK 2017 metais kreipėsi į Lietuvos Respublikos Seimą dėl nario mokesčių mokėjimo grynaisiais reglamentavimo.

6. Dėl finansavimo iš įstatyme nenumatytų šaltinių.

Lietuvos centro partija aiškinamojo rašto 1 priede „Politinės partijos finansavimo šaltiniai“ nurodė gavusi pajamų iš kitų šaltinių ir finansavimo šaltinius papildė eilute 8.2.1 „Kitas finansavimas“ (3 163 Eur). Pagal aiškinamajame rašte nurodytą informaciją, kad sumą sudaro VRK gražinto užstato (+7 569 Eur), gauto nepriimtino nario mokesčio (+4 880 Eur), kuris mokėtojų gražintas 2018 metais, ir pagal VRK sprendimą gražintos nepriimtinos 2016 metais finansavimo sumos (-9 286 Eur) skirtumas. Partijos aiškinamajame rašte pažymėta, kad „2017 m lapkričio 2 d. [...] VRK sprendimu Nr. Sp-180 ir prokuratūros reikalavimu buvo sugražintos visos 9 286 Eur lėšos, 2016 metais neteisėtai pervestos į Lietuvos centro partijos atsiskaitomąją sąskaitą. Gražintos lėšos apskaitomos 2017 m balanso „Finansavimo“ dalyje“. Peržiūrėjus Lietuvos centro partijos balansą, nustatyta, kad Finansavimo dalies 4 straipsnyje „Kitas finansavimas“ nurodyta kita (873 Eur) suma.

Manytina, kad eilutę „Kitas finansavimas“ turėtų sudaryti tik VRK gražinto užstato suma (7 569 Eur). Už partijos apskaitą atsakingas asmuo informuotas, žadėjo patikslinti.

7. Dėl finansinių įsipareigojimų. 13 politinių partijų savo balansuose nurodė turinčios finansinių įsipareigojimų. Mokėtinų sumų ir įsipareigojimų bendra suma – 1 085 047 Eur, iš jų 647 977 Eur (beveik 60 proc.) sudaro trumpalaikiai įsipareigojimai. Didžiausią trumpalaikių įsipareigojimų dalį – 305 469 Eur (47 proc.) sudaro finansinės skolos. Lyginant su ankstesniais metais, partijų įsipareigojimai nepadidėjo (2015 m. – 2 893 341 Eur; 2014 m. – 2 232 130 Eur; 2013 m. – 1 053 973 Eur).

Aiškinamųjų raštų 1 prieduose viena partija (Partija Tvarka ir teisingumas) nurodė 2017 metais gavusi paskolą iš banko. Paskolos suma – 45 300 Eur (2015 m. – 822 840 Eur; 2014 m. – 1 101 652 Eur; 2013 m. – 548 487 Eur).

8. Dėl sąnaudų darbuotojų išlaikymui. 10 politinių partijų veiklos rezultatų ataskaitose nurodė sąnaudas darbuotojams išlaikyti. Politinės partijos veiklos rezultatų ataskaitose nurodžiusios sąnaudas darbuotojų išlaikymui, aiškinamuosiuose raštuose taip pat nurodė ir darbuotojų skaičių.

9. Dėl tiesiogiai ar netiesiogiai su politinėmis partijomis susijusių asmenų. Iš 19 finansinių ataskaitų rinkinius VRK IS patvirtinusių politinių partijų nė viena aiškinamojo rašto 1 priede nenurodė turinti tiesiogiai ar netiesiogiai su politine partija susijusių ar kitaip politinės partijos kontroliuojamų juridinių asmenų, taip pat juridinių asmenų, kurių steigėjas (vienas iš steigėjų) yra politinė partija. Politinė partija Rusų aljansas į šiuos klausimus neatsakė.

10. Dėl nepriklausomo patikrinimo. Pagal PPĮ 23 straipsnį, politinės partijos, per kalendorinius metus gavusios daugiau kaip 200 VMDU dydžio (2017 m. tai sudarė 164 600 Eur) pajamų, privalo VRK pateikti ir auditoriaus ataskaitą dėl pastebėtų faktų.

Techninėje užduotyje nustatyta, kad auditorius, atlikęs auditą ir patikrinimą, parengia išvadą, kurioje pareiškia savo nuomonę apie audituotas finansines ataskaitas.

Iš 7 pateiktų nepriklausomų auditorių išvadų dėl vienos partijos finansinių ataskaitų rinkinio pateikta sąlyginė nuomonė, dėl 2 partijų pateiktas dalyko pabrėžimas (reikšmingas neapibrėžtumas, susijęs su veiklos tęstinumu), 3 politinėms partijoms pateikti pastebėjimai dėl nario mokesčio apskaitos. 3 partijoms pastabų nepateikta: Lietuvos lenkų rinkimų akcijai-Krikščioniškų šeimų sąjungai (patikrinimą atliko UAB „Audito sistemos“), Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungai (patikrinimą atliko UAB Auditorių profesinė bendrija), Lietuvos socialdemokratų partijai (patikrinimą atliko UAB „Baltijos auditas“ ir ko).

10.1. Darbo partijos patikrinimą atliko UAB „Patikimas auditas“. Nepriklausomo auditoriaus išvadoje užpildyta dalis Dalyko pabrėžimas (reikšmingas neapibrėžtumas, susijęs su veiklos tęstinumu) nurodoma: *„Atkreipiame dėmesį į aiškinamojo rašto 4.5. pastabą „Teisminės bylos, ieškiniai ir procesai“. Kaip aprašyta šioje dalyje, Partija dalyvauja bylose bei procesuose, kurių baigtis gali įtakoti Partijos finansinius išsipareigojimus. Dėl šio dalyko savo nuomonės nemodifikuojame“.*

Auditoriaus ataskaitos dėl pastebėtų faktų priede pateikti pastebėjimai:

10.1.1. dėl nario mokesčio priėmimo iš asmenų, kurie pinigų priėmimo metu priklausė ir kitai partijai (nurodyta, kad tikrinimo metu trūkumai pašalinti);

10.1.2. dėl grynaisiais pinigais gauto nario mokesčio įnešimo į einamąjį banko sąskaitą nesilaikant terminų;

10.1.3. dėl metų laikotarpiu nustatyto atvejo, kai skyrius įnešė į banko sąskaitą daugiau, nei buvo surinkęs (skirtumas – 0,60 Eur).

2018 m. kovo 28 d. susisiektą telefonu su partijos apskaitą tvarkančiu asmeniu dėl nario mokesčio. 2018 m. kovo 29 d. gautas atsakymas, kad nepriimtina nario mokesčio 43 Eur suma gražinta sumokėjusiems asmenims pavedimu į banko sąskaitas 2018 m. vasario 19–22 d., tai yra iki Žurnalo patvirtinimo.

10.2. *Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio* patikrinimą atliko UAB „Audito sprendimai“. Nepriklausomo auditoriaus išvadoje pateikta sąlyginė nuomonė, kurios pagrindu nurodoma: „2017 m. gruodžio 31 d. Politinės partijos nuosavas kapitalas yra neigiamas - 392.673 Eur. Politinė partija balanse „Finansinės skolos“ eilutėje apskaito paskolą 390.000 Eur, kuri klasifikuojama kaip trumpalaikė. Šios paskolos grąžinimo terminas 2018 m. gegužės 5 d. 2017 metais Politinei partijai nebuvo skirta 302.591 Eur planuotų antro pusmečio valstybės biudžeto asignavimų. Politinei partijai pareikšti įtarimai, kas įtakojo partijos veiklą ir padarė žalos jos reputacijai. Tokia situacija parodo, kad egzistuoja reikšmingas neapibrėžtumas, kuris gali kelti didelių abejonių dėl Politinės partijos gebėjimo tęsti veiklą, todėl Politinei partijai gali nepavykti gauti 2018 metais suplanuotos bendros 888.525 Eur finansavimo sumos ir įvykdyti įsipareigojimus įprastinėmis veiklos sąlygomis. Finansinės ataskaitos nevisiškai atskleidžia šį faktą“.

Auditoriaus ataskaitos dėl pastebėtų faktų priede pateikti pastebėjimai:

10.2.1. dėl nario mokesčio priėmimo iš asmenų, nepriklausančių politinei partijai.

Vadovaujantis Aprašo 25 punktu, gavus Teisingumo ministerijos atsakymą, kad partijos mokesčių sumokėjęs asmuo nėra partijos narys, už politinės partijos apskaitą atsakingas asmuo gali priimti nario mokesčių, jei įsitikina, kad tas asmuo yra (mokesčio mokėjimo metu buvo) politinės partijos narys. Tokiu atveju skiltyje „Pastabos“ nurodomas nario mokesčio priėmimo pagrindas.

VRK patikrinus Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio narių mokesčių registracijos žurnalą, nustatyta, kad 38 politinei partijai nepriklausantys asmenys sumokėjo nario mokesčių, kurio suma – 333,40 Eur.

2018 m. kovo 29 d. elektroniniu paštu už partijos apskaitą atsakingo asmens paprašyta pateikti informaciją dėl nario mokesčio. 2018 m. balandžio 4 d. (reg. Nr. 1-705 (7.9) gautame atsakyme nurodoma, kad 2 asmenų narystė partijoje buvo sustabdyta. Dėl partijos narių vidinės duomenų bazės techninių klaidų, kuomet sustabdžiusieji narystę priskiriami prie išstojusių, M. M. ir Š. S.⁴, kurių narystė partijoje buvo sustabdyta, buvo priskirti prie išstojusių narių, todėl nepateikti Teisingumo ministerijai teikiant narių sąrašą. Nario mokesčiai (7 Eur ir 7 Eur) už 2017 metus priimtas remiantis faktinėmis aplinkybėmis, t. y. tuo, kad jie tuo metu buvo partijos nariai, o narystės partijoje sustabdymas nepanaikina nario statuso. Nurodyta, kad minėti asmenys išstojo iš

⁴ Čia ir kitur nurodyti partijos narių inicialai, kad nebūtų atskleista asmenų narystė partijoje.

partijos 2018 m. kovo 2 d., kitas – kovo 12 d. (pridėti dviejų asmenų prašymai dėl išstojimo iš partijos). Dėl kito asmens U. Ž. sumokėto nario mokesčio (12 Eur) nurodyta, kad „anketoje partijos narių vidinėje duomenų bazėje nebuvo įvestas asmens kodas, todėl Teisingumo ministerija dėl šios techninės klaidos neidentifikavo jos kaip partijos narės. Šiuo metu techninė klaida ištaisyta, asmens kodas nurodytas, Teisingumo ministerijai ši narė bus pateikta teikiant partijos narių sąrašą rudenį. < > nario mokeskis 12 Eur už 2017 metus priimtas remiantis faktinėmis aplinkybėmis, t. y. , kad ji tuo metu buvo partijos narė“. Ir prašoma atsižvelgti į minėtas aplinkybes ir leisti priimti iš minėtų trijų asmenų 26 Eur nario mokesį už 2017 metus.

Veiksmas	Suma, Eur	Asmenų skaičius
Pervesta į valstybės biudžetą	239,40	27
Priimta, nes mokėjimo metu asmenys buvo partijos nariai (nurodytos datos)	68,00	8
Priimta nurodžius, kad asmenų narystė partijoje buvo sustabdyta	14,00	2
Priimta (klaida teikiant partijos nario duomenis Teisingumo ministerijai)	12,00	1
Iš viso	333,40	38

10.2.2. grynaisiais pinigais gauto nario mokesčio įnešimo į einamąją banko sąskaitą nesilaikant terminų.

10.3. **Partijos Tvarka ir teisingumas** patikrinimą atliko UAB „ANALITIKA“. Nepriklausomo auditoriaus išvadoje pateiktas dalyko pabrėžimas, kuriame nurodoma: „Atkreipiame dėmesį į finansinių ataskaitų aiškinamojo rašto 4 pastabą, kurioje nurodoma, kad areštuota 28 839 EUR valstybės biudžeto asignavimų banko sąskaitoje. Laikinas nuosavybės teisių apribojimas taikomas dėl LR Specialiųjų tyrimų tarnybos atliekamo ikiteisminio tyrimo Nr.07-1-510-14. Atliekamas ikiteisminis tyrimas ir nuosavybės teisių apribojimas rodo, kad esama reikšmingų neapibrėžtumų, galinčių kelti abejonių dėl Partijos galimybių tęsti veiklą. Dėl šio dalyko mūsų nuomonė lieka besąlyginė“.

10.4. **Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų** patikrinimą atliko UAB „Audito svarba“. Auditoriaus ataskaitos dėl pastebėtų faktų priede pateiktas pastebėjimas dėl grynaisiais pinigais gauto nario mokesčio įnešimo į einamąją banko sąskaitą nesilaikant terminų (220 narių, bendra mokesčių suma – 1 606,03 Eur).

11. Dėl VRK atliekamų tikrinimų apimties.

Pagal PPI 25 straipsnio 2 dalį, politinių partijų, per kalendorinius metus gavusių mažiau negu 200 VMDU dydžio pajamų sumą (164 600 Eur), patikrinimą organizuoja VRK.

Mažiau kaip 200 VMDU pajamų gavusių partijų pajamos

(Eurai)

Eil. Nr.	Partija	Nario mokesčiai	Politinės kampanijos lėšų likučiai, gauti į einamąjį banko sąskaitą	1 proc. GPM	Kitos lėšos	Iš viso	VRK tikrinta
1.	Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai)	94		50 595	64 638	115 327	*
2.	Lietuvos žaliųjų partija	9 187	–	12293	–	21 480	2012 m. 2015 m.
3.	Lietuvos centro partija	6 723	499	2 558	3 163	12 943	2012 m. 2017 m.
4.	Politinė partija „Lietuvos sąrašas“	1 690	-	6 481	-	8 171	2017 m.
5.	Politinė partija „Profesinių sąjungų centras“	–	–	5 348	2 755	8 103	2015 m.
6.	Lietuvos liaudies partija	582	-	1 689	–	2 271	2016 m.
7.	Politinė partija Rusų Aljansas	–	–	1 840	–	1 840	2012 m. 2016 m.
8.	„Drąsos kelias“ politinė partija	76	312	1 352	-	1 740	*
9.	Lietuvos rusų sąjunga	–	–	1 442	–	1 442	2012 m. 2015 m.
10.	KARTŲ SOLIDARUMO SAJUNGA	–	–	542	–	542	2012 m.
11.	Žemaičių partija	–	–	237	–	237	2012 m.
12.	Emigrantų partija	–	–	99	-	99	2013 m.

*Lietuvos laisvės sąjunga (liberalai) ir „Drąsos kelias“ politinė partija iki 2017 metų buvo tikrinamos nepriklausomo auditoriaus.

Siūloma spręsti klausimą dėl politinių partijų patikrinimo apimties 2018 metais.

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė

Vyriausioji specialistė

Laima Lazauskienė

Vyriausiasis specialistas

Vytautas Vilys